

Název a adresa školy:	Střední škola průmyslová a umělecká, Opava, příspěvková organizace, Praskova 399/8, Opava, 746 01
Název operačního programu:	OP Vzdělávání pro konkurenceschopnost, oblast podpory 1.5
Registrační číslo projektu:	CZ.1.07/1.5.00/34.0129
Název projektu	SŠPU Opava – učebna IT
Typ šablony klíčové aktivity:	III/2 Inovace a zkvalitnění výuky prostřednictvím ICT (20 vzdělávacích materiálů)
Název sady vzdělávacích materiálů:	ČJ II
Popis sady vzdělávacích materiálů:	Český jazyk II, 2. ročník
Sada číslo:	D–10
Pořadové číslo vzdělávacího materiálu:	08
Označení vzdělávacího materiálu: (pro záznam v třídní knize)	VY_32_INOVACE_D–10–08
Název vzdělávacího materiálu:	Souvětí souřadné
Zhotoveno ve školním roce:	2011/2012
Jméno zhotovitele:	Mgr. Martina Hulvová

SOUVĚTÍ SOUŘADNÉ

Souvětí souřadné vzniká spojením hlavních vět v jeden větný celek.

Souvětí souřadné obsahuje nejméně dvě věty hlavní /na nich mohou záviset věty vedlejší/.

V souvětí souřadném věty spolu obsahově souvisí, ale nejsou na sobě mluvnicky závislé. Jsou spojeny spojovacími výrazy souřadícími, nebo jsou přiřazeny bez spojovacího výrazu. Oddělují se čárkou.

Mezi souřadně spojenými větami může být různý významový poměr:

a/ poměr slučovací

– věty jsou významově /i mluvnicky/ rovnocenné. Připojují se nejčastěji spojovacími výrazy **a, i, ani, také, potom**. Mohou být spojeny dvojími spojovacími výrazy **i – i, ani – ani, jednak – jednak, hned – hned, tu – tu, dílem – dílem**.

*/Babička přijela **a** přivezla nám ovoce.*

*Pomohl jsem dědovi, **potom** jsem šel hrát fotbal.*

***Ani** nám nezazpíval, **ani** nic nepředvedl./*

b/ poměr stupňovací

– obsah druhé věty je zpravidla závažnější než obsah věty první. Druhá věta stupňuje, zdůrazňuje, zesiluje obsah věty první. Věty bývají spojeny nejčastěji spojovacími výrazy **ba, dokonce, ba i, dokonce i**. Mohou být spojeny dvojítm výrazem **nejen – ale i, nejen – nýbrž i**.

*/Umí dobře anglicky, **dokonce** čte i knihy v originále.*

*Děda se postaral **nejen** o sebe, **ale** i o všechna zvířata na statku./*

c/ poměr odporovací

– obsahy vět se stavějí proti sobě. Obsah druhé věty je někdy v rozporu s obsahem první věty. Věty bývají spojeny spojkami **ale, avšak, však, nýbrž, jenže**, dvojitým výrazem **sice – ale**. Odporovací význam může mít i spojka **a**.

*/Slíbil mi to, **ale** nepřijel.*

*Rád cestuje, **avšak** doma v České republice je nejraději.*

*Byl **sice** vysílený, **ale** nevzdal se./*

d/ poměr vylučovací

- obsahy vět se vzájemně vylučují. Platí-li jedna možnost, neplatí druhá /a naopak/. Věty bývají spojeny spojkami **nebo, anebo, či**, dvojitými výrazy **bud' – nebo, bud' – anebo, zdali – či, zdali – nebo**.

*/Bud' si potichu povídejte, **nebo** sledujte film.*

*Už jsi maturoval, **nebo** se na ni letos teprve chystáš?*

*Musíš už opravdu jet, **anebo** u nás můžeš ještě chvíli zůstat?/*

e/ poměr důvodový /příčinný/

- věta druhá vyjadřuje důvod, příčinu nebo vysvětlení obsahu věty první. Věty jsou spojeny spojkou **neboť** nebo příslovci **vždyť, totiž**.

*/Písemka dopadla špatně, **neboť** se neučili.*

*Jeseníky znám dobře, **vždyť** jsme tam často jezdili.*

*Těším se na prázdniny, v srpnu **totiž** pojedeme k moři./*

f/ poměr důsledkový

- druhá věta v pořadí vyjadřuje důsledek věty první, tj. to, co vyplývá z obsahu věty první. Je připojena příslovci **tedy, proto, tudíž**, často ve spojení se spojkou **a – a tedy, a proto, a tak**.

*/Zima se blíží, je **tedy** čas připravit lyže a běžky na zimní sezonu.*

*Pečlivě se připravoval, **a tak** na závodech neměl žádný problém.*

*Neučil se, **a proto** dostal pětku./*

g/ poměr vysvětlovací

- druhá věta vysvětluje větu první. Spojovací výrazy **tj., a to, to**.

/Nemohla jet v létě do Ameriky, tj. málo šetřila./

PRAKTICKÁ CVIČENÍ

URČETE VZÁJEMNÝ POMĚR VĚT SOUŘADNĚ SPOJENÝCH A UVEĎTE SPOJOVACÍ VÝRAZY

Strejda bude zítra v Německu, a proto k nám nemůže přijet.

Na koncertech se často hrají skladby Bedřicha Smetany, neboť jsou nám blízké.

Česká Škodovka má odbyt nejen u nás, ale dobře prodává své vozy i v zahraničí.

Nebyl úplně zdravý, a přece nás přijel navštívit.

Musím to pro vás udělat, vždyť jsem vám to slíbil.

Tomáš na naše volání neodpovídal a dál se schovával v křoví.

Stále pršelo, proto jsme nemohli jet na výlet do Krkonoš.

Ať nám co nejdříve napíše, nebo ať k nám raději co nejdříve přijede.

Z dnešního výletu byli strašně unaveni, ale už se těšili na další.

Pršelo, ba i kroupy padaly.

VĚTY SPOJTE VHODNÝM SPOJOVACÍM VÝRAZEM A UTVOŘTE SOUVĚTÍ SOUŘADNÉ

Cesta do Paříže se Petře líbila. - Paříž ji naprosto okouzila.

Kamarád šel pro vodu. - Já jsem mezitím připravil ohniště.

Setmělo se. - Rychle se zvedl vítr.

Říká to přesvědčivě. - Není to pravda.

Nešli jsme podél potoka. - Dali jsme se přímo lesem.

Hezky spěte. - Něco si čtěte.

Zůstaneš o víkendu u babičky. - Pojedeš raději domů.

V Praze se dobře vyznám. - Vyrosl jsem tam.

Byla nešťastná. - Nic se jí letos nedařilo.

Zlomila si v tělocviku ruku. - Zavolal jsem jejím rodičům